

# NİSAN AYI VELİ BÜLTENİ

## ÇOCUK VE TEKNOLOJİ

**Çocuklarımız her gün okuldan eve gelip ya televizyonu açıyor ya da bilgisayar karşısında zaman geçiriyor. Bu “kötü bir alışkanlık mı?” yoksa “çağın gereksini mi?”**

Günümüz yaşam şartlarında anne-baba olabilmek, öğretmen olabilmek ve çocuk olmak da git gide zorlaşmakta. Hepimiz çok yoğunuz. Çocuğumuzun evde geçirdiği saatler sınırlı. Eve yorgun geliyoruz. Evimizde dinlenmek, kendimize vakit ayırmak, kafamızı dinlemek istiyor ve çoğu zaman sessizliğe ihtiyaç duyuyoruz. Çocuklarımız, özellikle odalarında televizyon seyrediyor, playstation oynar veya bilgisayarla ilgilenirse ortalık daha sessiz olabiliyor!!!

Yaklaşık 50 yıl öncesinde çocuk ve gençlerin hayatında gazeteler ve radyo istasyonları gibi kitle iletişim araçları önemli yer tutarken, bugün televizyon, bilgisayar, internet gibi ileri teknoloji içeren ve çocukların ilk aydan itibaren ilgisini çeken renkli, hareketli ve sesli görüntünün bulunduğu iletişim araçları önemli yer tutmakta.

Şüphesiz teknoloji akıllıca kullanılırsa harika bir kaynaktır. Hem eğitim hem de bilgi ve gelişme kaynağı olarak kullanılabilir. Ancak yanlış, aşırı ve denetimsiz olarak kullanıldığında bir takım Zaraları olmaktadır.

### **BİLİYOR MUYUZ Kİ;**

Yapılan araştırmalar günümüzde çocuk ve gençlerin televizyon, bilgisayar, internet ve playstation oyunları karşısında günde 4-5 saatten fazla zaman geçirdiklerini göstermektedir. Bu uykuyu haricinde diğer aktivitelere harcanan süreden daha fazla bir süredir ve bu araçlar etkileşimli olarak kullanıldığında, bu süre 8 saate kadar çıkabilmektedir.

Ayrıca Türkiye’de yapılan bir araştırmaya göre çocuklarımız günde 3 saat 42 dakika boyunca televizyon izlemekteler. Aynı araştırma gösteriyor ki, televizyon izlemeye 2 yaşından önce başlıyorlar ve ortalama olarak 23 aylık çocuklar reklamların tekerlemelerini biliyorlar. Bununla birlikte televizyon bağımlısı çocuklar üzerinde yapılan araştırmalar çağımız çocuklarının iki önemli sorununa değiniyor;

1. Duyarsızlık
2. Dikkat

### **TELEVİZYONUN BÜYÜLÜ DÜNYASI**

Televizyon barındırdığı zengin görsel, işitsel, imgesel dünyasıyla öncelikle bakma edinimi sonra işitme edinimi; ancak çoğu zaman bir bütün olarak her ikisini aynı anda çağıran bir ortamdır. Yalnızca bu özelliğiyle ve içerikten bağımsız bir biçimde televizyon, çocukların aracıdır. Hepimizin bildiği gibi, çocuklar ekran karşısında adeta büyülenir. Çocuklar televizyonu diğer iletişim araçlarından ayırt edici özellikleri nedeniyle izlerler. Ses ve görüntünün uyumu, çok sayıda hareket ve hızlı değişim, renklerin çekiciliği, ses efektlerinin ve müziğin dikkat çekici kullanımı ve bunların yeniden değişik biçimlerde sunuluyor olması televizyonu diğer araçlardan ayıran özelliklerdir. Çocuklar hızla akan görüntüler ya da değişimin kendisi nedeniyle televizyon izliyorlar. Ancak araştırmalar tipik bir televizyon programında ekrandaki görüntünün her 3 saniyede bir değişmekte olduğunu ve bu hızlı değişime alışan çocukların uzun süre dikkat toplamakta zorlandığını gösteriyor. Dolayısıyla uzun süre televizyon seyreden çocuklar birkaç saniyede bir değişiklik beklemeye alıştığından, öğretmeni dinlemekte ve kitap okumakta zorlanıyorlar.

Araştırmalara göre 12 yaşına kadar çocuklar televizyonda gördükleri karakterleri, gerçek karakterlerden ayırmakta güçlük yaşıyorlar. Böylece televizyonda izledikleri vurma, dövme, tekme atma, bıçaklama, ateş etme, sözel hareketler gibi davranışları normal ve kabul edilebilir olarak algılıyorlar. Daha da önemlisi, gerçek ve kurguyu ayıramayan çocuklar, izledikleri çizgi filmlerdeki süper kahramanların olağanüstü hareketlerini denemeye kalkarak tehlikeli durumlar yaratabiliyorlar.

### **BİLGİSAYAR VE İNTERNET**

Evlerde televizyon kadar ilgi çeken bir başka ekran daha var, o da bilgisayar. Bilgisayar ekranı giderek daha çok çocuğu kendisine bağlıyor. Bilgisayar ve internet olumlu gelişmelere açık olmakla birlikte, içerisinde birçok tehdit ögesi taşıyor. Yapılan araştırmalar, tehdit oluşturan öğelerin daha çok çocuk ve gençler üzerinde etkili olduğunu belirtiyor.

Çocuk ve bilgisayar denince ilk olarak aklı gelen çocuğun bilgisayar ve interneti eğitim amaçlı kullanması, bu karmaşık teknolojiden kendini geliştirmesi yönünde yararlanmasıdır. Bu nedenle çocukların ve gençlerin bilgisayar ve internet kullanımı anne-babalar tarafından eğitim amaçlı işlevleri bağlamında destekleniyor, hatta birçok anne-baba için çocuğunun ileri teknoloji ögesi bilgisayarla iç içe olması övünç nedeni dahi olabiliyor. Ancak çocuğun yoğun merakı ve eğitim amaçlı kullanım alanlarının sınırlılığı, çocuk ve sanal dünya etkileşimini farklı noktalara çekiyor, ilişkinin yoğunluğu genellikle ebeveynlerin farkında olmadığı birçok sorunu beraberinde getirebiliyor.

### **TEKNOLOJİNİN ÇOCUKLAR ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİ**

#### **• Sosyal Yaşamdan Kopma**

Çocuk yaşlarıyla birlikte olmak yerine ya da anne babasıyla zamanını paylaşmak yerine televizyon veya bilgisayarı tercih edebiliyor ve bunun sonucunda da sosyal ortamdaki kopukluk, içe dönüklük, özgüven eksikliği, çevresiyle ve yaşlarıyla iletişim kurmada güçlük gibi sorunlar ortaya çıkabiliyor.

#### **• Var Olan Davranış Sorunlarının Pekişmesi**

Eğer çocuk yalnızlık duygusu hissediyor ve devam eden bir içe dönüklük sorunu yaşıyorsa, çocuğun bu davranış sorunu daha da artarak;

- ❖ Arkadaş edinememe,
- ❖ Kendi iç enerjisini kullanmada zorluk,
- ❖ Derslerde başarısızlık,
- ❖ Oyunlara katılmama,
- ❖ İstek, gereksinim ve duyguları ifade edememe,
- ❖ Grup etkinliklerine katılmama,
- ❖ Yalnız kalma isteği,
- ❖ Yaşıtlarından ve kalabalık ortamlardan çekinme gibi davranışlar göstermesine neden olabiliyor.

- **Duygusal Duyarsızlığa neden olma**

Televizyon programları ya da bilgisayar oyunlarında karşılaşılan şiddet sahnelerine sık maruz kalma yaşanan olaylara karşı duyarsızlığa neden olabiliyor.

- **Dikkat Süresinin Azalması**

Ekrandaki görüntünün hızlı değişimine alışan çocuklar uzun süre dikkat toplamakta zorlanabiliyor.

- **Davranış Olarak Olumsuz Etkilenme**

Gerçekle sanalı ayırt edemeyen çocuklar, izledikleri televizyon programları veya oynadıkları bilgisayar oyunlarından etkilenip gördükleri ya da duyduklarını gerçek yaşamda uygulamaya çalışabiliyor.

- **Ders Çalışma Davranışına Engel Olma**

Bilişim teknolojisinin ürünlerinden özellikle bilgisayar oyunları, televizyon, internet ve chat çocukların ders çalışmasını önemli ölçüde etkileyebiliyor.

- **Çocukluk ve Ergenlik Döneminde Yanlış Cinsel Bilgi Edinme**

Bilerek ya da yanlışlıkla girilen siteler veya televizyonda kısa bir tanıtım filminde görecekleri cinsellikle ilgili görüntüler çocukları cinsellik konusunda olumsuz ya da yanlış yönlendirebiliyor.

- **Çocuklarda Dil Gelişimini Olumsuz Etkileme**

- **Obezite Gibi Ciddi Bir Rahatsızlığa Sahip Olma**

- **Beinde Sağ Sol Yarı Küreler Arasındaki Dengenin Bozulması**

Daha çok görsel becerilerin gelişmesi

- **Elektro manyetik Radyasyona Maruz Kalma**

Uzun süreli ve kontrolsüz kullanıldığında yukarıda da belirttiğimiz gibi bir çok olumsuz etkisi söz konusu olan teknolojiyi kontrollü ve bilinçli bir şekilde kullandığımızda bir çok olumsuzluğu olumluya çevirme şansımız var. Bunun için yaşamımızda kalıcı bir yeri olan teknolojiyi, yaşamımıza hükmetmeden, dengeli bir biçimde kullanmayı öğrenmeli ve çocuklarımıza bunu öğretmeliyiz.

## BUNUN İÇİN NELER YAPILABİLİR?

- ✓ Ebeveyn olarak çocuklara doğru model olmak adına kendi teknoloji kullanımımız kontrol altına alınmalıdır.
- ✓ Çocukların günlük bilgisayar, televizyon, playstation vb. teknoloji aletlerini kullanma süreleri sınırlandırılmalıdır. (Okul dönemi içerisinde günde 1 saat veya haftada toplam 7 saat kullanımı uygundur)
- ✓ Teknolojinin zararları çocuklara açıklanmalıdır.
- ✓ Bilgisayar, televizyon vb. asla ders çalışma süresinin arasındaki dinlenme saatinde kullanılmamalıdır; çünkü bunlar sonrasında çocuğun yeniden derse yoğunlaşmasını güçleştirir. Yani önce ders sonra televizyon veya bilgisayar formülü çocuğa benimsetilmelidir.
- ✓ Akşamları baş başa mutlaka zaman geçirilmeli, yaşlarına uygun eğitici oyunlar oynayarak, kitap okuyarak daha doğru alışkanlıkları edinmeleri sağlanmalıdır.
- ✓ Televizyon seyredirken ebeveyn olarak seçtiğiniz, çocuğunuzun yaşına uygun programları seyretmesini sağlamalısınız; emin olmadığınız programlarda mutlaka yanında oturarak herhangi bir istenmeyen veya olumsuz görüntü üzerinde açıklama yapıp yanlış anlaması engellenmelidir.
- ✓ İnternetin doğru bilgiye ulaşmak amacıyla kullanılması gerektiği anlatılmalı ve kullandıkları dönemlerde mutlaka kontrol edilmelidir.
- ✓ Bilgisayar ve televizyon mümkünse yatak odasına konulmamalıdır.

OECD ülkeleri arasında uygulanan PISA sınavında okuryazarlık alanında en yüksek puanı alarak birinci olan Finlandiya’da televizyon izlemeyi özendirilmemek adına bütün yabancı programların dublajsız ve alt yazılı olarak verildiğini biliyor muydunuz?

**“İçinizdeki sevgiyi çocuğunuzla, onun da görebileceği ve hissedebileceği somut bir biçimde paylaştığımızda, çocuklar yalnızlıklarını unutmak için ekran tutsağı olmaktan uzaklaşacaklardır.”**

**NIHAT IŞIK İLKOKULU  
REHBERLİK BİRİMİ**